

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Υπουργείο Οικονομικών

(α) Άρθρο 2- Ερμηνεία

Να αναδιατυπωθεί ο ορισμός τους όρου «δημόσιος τομέας» στο άρθρο 2 ως ακολούθως: «δημόσιος τομέας» σημαίνει τη δημόσια υπηρεσία και κάθε ανεξάρτητη υπηρεσία και αρχή για την οποία γίνεται πρόνοια στον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό και περιλαμβάνει την Αστυνομία Κύπρου, την Πυροσβεστική Υπηρεσία Κύπρου, τη Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία και τον Στρατό της Δημοκρατίας».

Στο προτεινόμενο Νομοσχέδιο γίνεται σύνδεση της ερμηνείας του όρου «δημόσιος τομέας» με το άρθρο 122 του Συντάγματος. Παρόλα αυτά αν ο στόχος είναι η περίληψη στον όρο «δημόσιος τομέας» τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τους οργανισμού δημοσίου δικαίου, αυτά καλύπτονται από την ερμηνεία του όρου ευρύτερος δημόσιος τομέας, στο άρθρο 2 του Νομοσχεδίου.

(β) Άρθρο 4- Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου

Τη διαγραφή των εδαφίων (ε) και (στ) του άρθρου 4, αφού η επιδοματική πολιτική του κράτους και η πολιτική των μισθών και συντάξεων, που αναφέρεται στα εν λόγω εδάφια, περιλαμβάνονται στην έννοια της φράσης «στις πολιτικές του κράτους» που αναφέρεται στο εδάφιο (γ) του ίδιου άρθρου.

(γ) Άρθρο 6- Τήρηση έμφυλων στατιστικών δεδομένων

(i) την τροποποίηση του εδαφίου 2 με την προσθήκη της φράσης δύνανται να» ώστε οι οικονομικοί φορείς να έχουν η δυνατότητα να αξιοποιούν τα έμφυλα στατιστικά δεδομένα για αναπροσαρμογή των νομοθετικών ου πρωτοβουλιών, μέτρων, δράσεων κλπ και όχι την υποχρέωση, αφού προς το παρόν δεν είναι διαθέσιμα όλα τα αναγκαία έμφυλα στατιστικά δεδομένα.

(ii) τη διαγραφή της φράσης «κατάρτισης προϋπολογισμού» στο εδάφιο (2) δεδομένου ότι η αναπροσαρμογή με την αξιοποίηση έμφυλων στατιστικών δεδομένων αφορά νομοθετήματα και άλλα μέτρα ή δράσεις, τα οποία θα περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό της ανάλογης αρμόδιας αρχής, με βάση τις οροφές ή/και τα δημοσιονομικά περιθώρια.

Τέλος επισημαίνεται ότι , η ετοιμασία του έμφυλου προϋπολογισμού αλλά και η υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο 6 του Νομοσχεδίου στα Υπουργεία, Υφυπουργεία και σε κάθε άλλη Υπηρεσία, Αρχή και Οργανισμό, που εμπίπτουν στις έννοιες των όρων δημόσιος και ευρύτερος δημόσιος τομέας, όπως τηρούν έμφυλα στατιστικά δεδομένα για τις πολιτικές και τα προγράμματα, που εφαρμόζουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων και εξουσιών τους, απαιτούν συγκεκριμένα εργαλεία (μηχανογραφημένα συστήματα και άλλα εργαλεία) ή/και μεθοδολογία και, κατά συνέπεια, τους απαραίτητους πόρους για

να υλοποιηθούν, τους οποίους ο κάθε οικονομικός φορέας θα πρέπει αν περιλαμβάνει στους ετήσιους Προϋπολογισμούς του.

Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας

Πέραν σχολίων που είχαν ενσωματωθεί στο κείμενο του προσχεδίου του νομοσχεδίου, σημειώθηκαν οι κάτω επιφυλάξεις και προβληματισμοί που προκύπτουν σε σχέση με αρμοδιότητες που καθορίζονται από συγκεκριμένα άρθρα του νομοσχεδίου:

- i. Υπάρχουν άλλες νομοθεσίες που ήδη καθορίζουν πλαίσιο αρμοδιοτήτων για την ανάπτυξη, βελτίωση και αξιολόγηση πολιτικών κάθε Υπουργείου, Υφυπουργείου, Υπηρεσίας, Αρχής ή/και Οργανισμού δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως για παράδειγμα η πολιτική των μισθών (άρθρο 4)
- ii. Θεωρούμε ότι είναι δύσκολη η τήρηση έμφυλων στατιστικών δεδομένων (άρθρο 6), λόγω αφενός της έλλειψης των απαραίτητων εργαλείων και αφετέρου της πολυπλοκότητας λειτουργίας των διάφορων Οργανισμών
- iii. Από τον ρόλο της Επιτρόπου, έτσι όπως υπαγορεύεται από την παρακολούθηση της εφαρμογής του Νόμου (άρθρο 8), προκύπτουν περιορισμοί, καθώς υπάρχουν εσωτερικοί κανονισμοί και διαδικασίες ελέγχου και παρακολούθησης εφαρμογής πολιτικών ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σε κάθε Υπουργείο, Υφυπουργείο, Υπηρεσία, Αρχή ή/και Οργανισμό δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα.

Σχόλια στο κείμενο του προσχεδίου του νομοσχεδίου:

Άρθρο 2: στον όρο «λειτουργός ισότητας» αμέσως μετά τη φράση «ο οποίος» (δεύτερη γραμμή, να προστεθεί το σύμβολο και η φράση «/η οποία».

Άρθρο 5: προτάθηκαν οι ακόλουθες αλλαγές:

5. (1) Προς επίτευξη του σκοπού του άρθρου 3, το Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων υλοποιεί επιμορφωτικό πρόγραμμα για κάθε Υπουργείο, Υφυπουργείο και κάθε Υπηρεσία, Αρχή και Οργανισμό που εμπίπτουν στις έννοιες του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα ~~που κρίνουν ότι χρειάζονται~~ και παρέχει ενίσχυση ή υποστήριξη με τη διαδικασία του άρθρου 4 ώστε να γίνεται κατανοητή στην πράξη η έννοια της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου. Επίσης, οι λειτουργοί ισότητας, δύνανται να αποστέλλουν τα στοιχεία των παραγράφων (α) μέχρι και (ε) του άρθρου 4, ~~μέσω των λειτουργών ισότητας, όπου αυτοί είναι ορισμένοι,~~ στο Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων προκειμένου να ληφθούν απόψεις για τη συμβατότητα των πιο πάνω με τις πρόνοιες της Σύμβασης, της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνο και του αποκλεισμού εν γένει της πιθανότητας

ύπαρξης προνοιών που επηρεάζουν αρνητικά την επίτευξη κατάστασης της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

(2) Ο/Η Επίτροπος δύναται, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του/της/της/του και χωρίς επηρεασμό των νομοθεσιών που ρυθμίζουν θέματα ισότητας των φύλων, αφού διαβουλευθεί με τους/τους/τις λειτουργούς ισότητας όπου αυτοί/αυτές είναι ορισμένοι/ορισμένες, να προτείνει τρόπους, διόρθωσης ή/και αναπροσαρμογής ή/και προσθήκης ή/και απάλειψης ενός στοιχείου μίας νομοθετικής πρωτοβουλίας, μίας πολιτικής, ενός μέτρου, μίας δράσης, μίας επιδοματικής πολιτικής, ενός προϋπολογισμού, μίας διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης, της εφαρμογής μίας δράσης της Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των Φύλων και μίας ενέργειας και δράσης για την επίτευξη των σκοπών της Διακήρυξης του Πεκίνο και της Πλατφόρμας Δράσης που του/της/της αποστέλλονται ή με τον οποιονδήποτε τρόπο έρχονται εις γνώση της/του.

Άρθρο 8: Στο εδάφιο (γ) αμέσως μετά τη λέξη «τον» (δεύτερη γραμμή) να προστεθεί το σύμβολο και η λέξη «/την».

Υπουργείο Άμυνας

Το Υπουργείο Άμυνας, επί της αρχής, εξέφρασε τη συμφωνία του με τις προτεινόμενες διατάξεις καθώς πράγματι δύναται (το νομοσχέδιο) να αποτελέσει ακόμα ένα βήμα για την περαιτέρω εμπέδωση της ισότητας των φύλων εντός της κρατικής μηχανής. Τα σχόλια του είχαν ως ακολούθως:

- (α) (i) Το σημαντικότερο άρθρο του νομοσχεδίου είναι το άρθρο 4 καθώς μέσω αυτού γίνεται προσπάθεια για την επίτευξη του σκοπού του, ήτοι την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου. Σύμφωνα με τις προτεινόμενες διατάξεις, κάθε υπηρεσία που ανήκει στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, αναπτύσσουν, βελτιώνουν και αξιολογούν τις δράσεις τους (νομοθετικές πρωτοβουλίες, προϋπολογισμός, πολιτικές, επιδόματα, συμβάσεις κ.α.) λαμβάνοντας σε κάθε περίπτωση υπόψη τον διαφορετικό αντίκτυπο που μπορούν να έχουν σε άνδρες και γυναίκες καθώς και τον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο επηρεάζονται τα δύο φύλα.
- (ii) κατ' ουσίαν αυτό που επιδιώκει το άρθρο 4 είναι πριν από την προώθηση οποιασδήποτε δράσης του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, τα μέτρα οποιασδήποτε μορφής για την υλοποίηση της (π.χ. νομοσχέδιο) να

φιλτράρονται και να ελέγχονται υπό το πρίσμα και την οπτική γωνία των συνεπειών/αποτελεσμάτων και του επηρεασμού για τα δύο φύλα, σε σχέση με την εφαρμογή της αρχής της ισότητας ανδρών και γυναικών.

(iii) Στο άρθρο 4 παρατίθεται μία μεγάλη γκάμα μέτρων που θα πρέπει να περνούν από την εν λόγω διαδικασία και η αναφορά φαίνεται μάλιστα να είναι ενδεικτική αφού γίνεται χρήση της φράσης «μεταξύ άλλων». Δεδομένου τούτου, μία πιθανή ανησυχία/προβληματισμός που θα μπορούσε να εκφραστεί είναι κατά πόσον η εν λόγω διαδικασία είναι πρακτικά εφαρμόσιμη τόσο λόγω του όγκου των δράσεων που προωθούνται και της διαφορετικότητας από την οποία χαρακτηρίζονται οι εν λόγω δράσεις, κάτι το οποίο απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις (π.χ. χειρισμός δημόσιων συμβάσεων, πολιτικές μισθών και συντάξεων κλπ)

(iv) Το άρθρο 5, πιθανόν αναγνωρίζοντας τα πιο πάνω αναφέρει ότι σε περίπτωση που κρίνεται ότι απαιτείται ενίσχυση ή υποστήριξη για την εφαρμογή της πιο πάνω διαδικασίας είναι δυνατόν να ζητηθεί η συνδρομή της Επιτροπής Ισότητας για την προώθηση της υπό αναφορά δράσης προκειμένου να εκφράσει άποψη σχετικά με το κατά πόσον επηρεάζεται αρνητικά η κατάσταση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Ωστόσο, αυτό είναι πιθανόν να οδηγήσει σε συσσώρευση μεγάλου όγκου εργασίας τόσο στην Επιτροπή Ισότητας όσο και στους αρμόδιους για χειρισμό θέματος εντός του Υπουργείου Λειτουργούς Ισότητας, με αποτέλεσμα την καθυστέρηση της προώθησης δράσεων.

(v) Συμπερασματικά, ως προς τα άρθρα 4 και 5, κατά την άποψη μας, θα ήταν χρήσιμο η διαδικασία που καθιερώνεται σύμφωνα με το άρθρο 4 για τον έλεγχο της συμβατότητας να γίνει πιο συγκεκριμένη και πιο σαφής εντός του Νόμου ή/και κατόπιν έκδοσης Κανονισμών δυνάμει αυτού ώστε να καθιερωθεί μία κοινή διαδικασία για τη διεξαγωγή του ελέγχου με σκοπό να γίνεται με ομοιόμορφο τρόπο από όλες τις Υπηρεσίες και να είναι στο τέλος αποτελεσματική και παραγωγική.

(β) Στο άρθρο 6, αναφέρεται ότι θα πρέπει να τηρούνται έμφυλα στατιστικά δεδομένα για όσες πολιτικές και προγράμματα εφαρμόζονται τα οποία ενδέχεται να έχουν διαφορετικό αντίκτυπο σε άντρες και γυναίκες. Πρόκειται για μία πολύ γενική αναφορά, η οποία κατά την άποψη μας πρέπει να γίνει πιο συγκεκριμένη ως προς τα ποια ακριβώς είναι αυτή τα στατιστικά στοιχεία που πρέπει να τηρούνται, δεδομένου μάλιστα ότι αυτά, σύμφωνα με το εδάφιο (2), πρέπει να τυγχάνουν αξιοποίησης για την αναπροσαρμογή των δράσεων που προωθούνται.

(γ) Το προτεινόμενο άρθρο 7, θεσπίζει υποχρέωση να συντάσσεται Έκθεση αναφορικά με τις ενέργειες που έγιναν με βάση το άρθρο 4. Το εν λόγω άρθρο αποτελεί από μόνο του ένα επιπλέον λόγο ώστε η διαδικασία που καθιερώνεται στο άρθρο 4 να είναι πιο σαφής και συγκεκριμένη, όπως ήδη αναφέρθηκε πιο πάνω.

Γενικότερα, στο Νομοσχέδιο θα μπορούσε να προστεθεί Μηχανισμός Παρακολούθησης της Συμμόρφωσης με τις διατάξεις του, Επιπλέον, στον εν λόγω Μηχανισμό θα μπορούσε να ανατεθεί η προώθηση προγραμμάτων, μέτρων και ενεργειών που θα συμβάλουν περαιτέρω στην προώθηση της ισότητας των φύλων. Ο εν λόγω μηχανισμός θα καταστήσει τον τρόπο εφαρμογής του Νόμου συνεπή, αποτελεσματικό και αποδοτικό.

Λειτουργός Ισότητας- Υφυπουργείο Τουρισμού

Τα σχόλια του κύριου Πλούταρχου Αμάρα Ουαλί Παντελίδη ήταν τα ακόλουθα:

Παρ. 3 Σκοπός του παρόντος Νόμου

Θεωρώ πως ο σκοπός θα πρέπει να αναφέρει "μεταξύ άλλων η εφαρμογή προνοιών..... και ειδικότερα" μιας και μελλοντικά μπορεί να προκύψουν και άλλες Συμβάσεις ή άλλες διεθνείς πρωτοβουλίες ή άλλες πλατφόρμες ή π.χ. γενικότερα τα SDGs κ.ο.κ.

Παρ. 6 (1) Τήρηση έμφυλων στατιστικών δεδομένων

το "ενδέχεται" θεωρώ πως αφήνει στην κρίση της εκάστοτε Υπηρεσίας να κρίνει εάν η οποιαδήποτε της δράση μπορεί να έχει διαφορετικό αντίκτυπο σε άνδρες και γυναίκες. Δεν θα ήταν καλύτερα να τηρούνται έμφυλα στατιστικά δεδομένα γενικότερα όπου είναι εφικτό; μπορεί να φανεί μια διάκριση εκ του αποτελέσματος, χωρίς να είχε προβλεφθεί ότι η δράση ενδέχεται να έχει διαφορετικό αντίκτυπο στα φύλα.

Μέλη Εθνικού Μηχανισμού Δικαιωμάτων της Γυναίκας (ΕΜΔΓ)

ΠΑ.ΣΥ.ΔΥ.

Η ΠΑ.ΣΥ.ΔΥ. επισήμανε ότι στο άρθρο 4 η παράγραφος (ε) κατά την άποψη τους είναι διαδικασία που εμπίπτει στις αρμοδιότητες του Υπουργείου Οικονομικών και όχι κάθε υπουργείου ξεχωριστά.

Β.Ρ.Ω.

Το Μέλος του ΕΜΔΓ παράθεσε τις θέσεις του με προσθήκες στο κείμενο του προσχεδίου ου νομοσχεδίου ως ακολούθως (σημείωση: με μπλε χρώμα είναι οι προσθέσεις που έχουν προτείνει και με κόκκινο χρώμα είναι αυτά που θεωρούν ότι πρέπει να αφαιρεθούν και να διορθωθούν για καλύτερη κατανόηση, επιπλέον πρόσθεσαν links μεταξύ των παραγράφων που οδηγούν στην τεκμηρίωση όσων ανέφεραν):

Προοίμιο

ΕΠΕΙΔΗ, συναφείς βασικές αρχές ανθρωπίνων δικαιωμάτων τις οποίες η Δημοκρατία οφείλει να υλοποιεί **με υποχρέωση σύμφωνα με τον νόμο (Πλέον, Νόμος για την ισότητα**

των φύλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης) όπως επικύρωσε τη Συνθήκη Προσχώρησης την 1η Μαΐου 2004 να ενταχθεί σε πλήρες Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://www.mfa.gov.cy/mfa/embassies/embassy_kiev.nsf/page15_gr/page15_gr?OpenDocument) , και όπως ανακύπτουν από το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα από την των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία κυρώθηκαν με την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Ενότητα 3 παράγραφος 14 στις (18 Δεκεμβρίου 1979 <https://www.ohchr.org/en/instrumentsmechanisms/instruments/convention-elimination-all-formsdiscrimination-against-women>) την τον υπ' Αρ. 14 του 1969 Νόμο, τη Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) των Ηνωμένων Εθνών, και το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο το οποίο κυρώθηκε με τον υπ' Αρ. 1 (III) του 2002 Νόμο, τη Διακήρυξη και την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνο που εγκρίθηκε στο Πεκίνο στις 15 Σεπτεμβρίου 1995 από την Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Γυναίκα (Δράση για Ισότητα, Ανάπτυξη και Ειρήνη),

ΕΠΕΙΔΗ, σύμφωνα με την ίδια Σύμβαση, η διάκριση σε βάρος των γυναικών παραβιάζει τις αρχές της ισότητας δικαιωμάτων και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, **παρεμποδίζοντας παρεμποδίζει** τη συμμετοχή γυναικών, με ίσους όρους προς τους άνδρες, στη πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική **συμβίωση. Ζωή.**

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, σύμφωνα με την ίδια ως άνω Σύμβαση, τα Κράτη-Μέρη των Διεθνών Συμβάσεων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έχουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν ίσα δικαιώματα σε άνδρες και γυναίκες να απολαύουν όλα τα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, αστικά και πολιτικά Δικαιώματα

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ Σύμφωνα με την προαναφερθείσα Σύμβαση, τα Κράτη-Μέρη των Διεθνών Συμβάσεων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν ίσα δικαιώματα για άνδρες και γυναίκες, ώστε να απολαμβάνουν όλα τα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, αστικά και πολιτικά δικαιώματα. Σύμφωνα με οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης Council Directive 76/207 (Council Directive 76/207 on the implementation of the principle of equal treatment for men and women as regards access to employment, vocational training and promotion, and working conditions) και Council Directive 97/7/EEC (Council Directive 97/7/EEC of 19 December 1978 on the progressive implementation of the principle of equal treatment for men and women in matters of social security).

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, όπως περαιτέρω τονίζεται στην ως άνω Σύμβαση, η πλήρης και τέλεια ανάπτυξη μιας χώρας, η ευημερία του κόσμου και η υπόθεση της ειρήνης απαιτούν τη

μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των γυναικών σ' όλους τους τομείς πάνω σε ίσους όρους με τους άνδρες,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, όπως τονίζεται περαιτέρω στην προαναφερθείσα Σύμβαση, η πλήρης και ολοκληρωμένη ανάπτυξη μιας χώρας, η παγκόσμια ευημερία και η υπόθεση της ειρήνης απαιτούν τη μέγιστη δυνατή συμμετοχή των γυναικών σε όλους τους τομείς, υπό ίσους όρους με τους άνδρες.

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, στην ίδια Σύμβαση, τονίζεται η αποφασιστικότητα να υλοποιηθούν οι αρχές που εκτίθενται στη Διακήρυξη για την Εξάλειψη των Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών και γι' αυτό το σκοπό, να υιοθετήσουν τα αναγκαία μέτρα για την εξάλειψη τέτοιων διακρίσεων σε όλες τις μορφές και εκδηλώσεις τους,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, στην ίδια Σύμβαση, τονίζεται η αποφασιστικότητα για την υλοποίηση των αρχών που εκτίθενται στη Διακήρυξη για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη-μέρη καλούνται να υιοθετήσουν τα αναγκαία μέτρα για την εξάλειψη τέτοιων διακρίσεων σε όλες τις μορφές και εκδηλώσεις τους.

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, σύμφωνα με τις πολιτικές κατευθύνσεις της Στρατηγικής 'Μια Ένωση Ισότητας — Στρατηγική για την Ισότητα των φύλων 2020-2025' (COM(2020) 152 final) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επιβεβαιώνεται ότι η ισότητα των φύλων είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και βασική θεμελιώδης (αναγράφεται 2 φορές) αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενσωματωμένη στις Συνθήκες της ΕΕ και στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, όπου αναγνωρίζεται ότι είναι πως είναι σημαντική προϋπόθεση για βιώσιμη ανάπτυξη και για την πρόοδο των δημοκρατιών αρχών,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, σύμφωνα με την ίδια αυτή Στρατηγική, διατυπώνεται ρητά ότι πως πέραν της λήψης στοχευμένων μέτρων για την επίτευξη της ισότητας των φύλων, ενισχύεται η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου με τη συστηματική συμπερίληψη της προοπτικής του φύλου σε όλα τα στάδια σχεδιασμού πολιτικής, σε όλους τους τομείς πολιτικής της ΕΕ, τόσο εσωτερικού όσο και εξωτερικού,

Και ΕΠΕΙΔΗ, στο Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 10ης Μαρτίου 2022 (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-20220072_EL.html) σχετικά με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καταγράφεται ότι η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου (πλεονασμός, αναφέρεται παραπάνω) αποτελεί παγκοσμίως αναγνωρισμένη στρατηγική για τη διασφάλιση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση όλων των πολιτικών, των προγραμμάτων και των μέτρων, με στόχο την προώθηση της ισότητας των φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, σύμφωνα με τη Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2024-2029 του Συμβουλίου της Ευρώπης, η επίτευξη της ενσωμάτωσης του φύλου και της διατομεακής προσέγγισης σε όλες τις πολιτικές και μέτρα, **είναι ένας από έναν από τους 6** στρατηγικούς της στόχους,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ η αρχή της ισότητας των φύλων και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα αποτελούν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και βασική υποχρέωση των κρατών- μελών της ΕΕ, **όπως ορίζει στα άρθρα 2 και 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση** σύμφωνα με όλα τα πιο πάνω **αναφερόμενα προαναφερθέντα** ευρωπαϊκά και διεθνή έγγραφα και δεσμεύσεις πολιτικής,

Άρθρο 2: Ερμηνεία

«έμφυλα στατιστικά δεδομένα» σημαίνει τα δεδομένα που συλλέγονται και αφορούν τις γυναίκες και τους άνδρες, με στόχο τη μέτρηση των διαφορών μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς της ζωής, συμβάλλοντας στην παρακολούθηση της προόδου ως προς την επίτευξη της ισότητας **των δύο φύλων. μεταξύ γυναικών και ανδρών.**

«ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου» σημαίνει τη συνεχή και συστηματική **ενσωμάτωση εφαρμογή** της αρχής της ισότητας των φύλων, από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, σε όλα τα στάδια **διαμόρφωσης σχεδιασμού,** εφαρμογής και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών, προγραμμάτων και μέτρων, με σκοπό την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων και την εξάλειψη των διακρίσεων σε όλους τους τομείς της ζωής, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές ανάγκες, εμπειρίες, πραγματικότητες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και οι άντρες.

Άρθρο 6: Εδάφιο 2

(2) Κάθε Υπουργείο, Υφυπουργείο και κάθε Υπηρεσία, Αρχή και Οργανισμός που εμπίπτουν στις έννοιες του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα αξιοποιούν τα έμφυλα στατιστικά δεδομένα για αναπροσαρμογή των νομοθετικών τους πρωτοβουλιών, μέτρων, δράσεων, κατάρτισης προϋπολογισμών, διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων, εφαρμογή δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των Φύλων και των ενεργειών και δράσεων τους για την επίτευξη των σκοπών της Διακήρυξης του Πεκίνο και της Πλατφόρμας Δράσης, **για ενίσχυση ενισχύοντας παράλληλα** της διαδικασίας του άρθρου 4 και πληρέστερη επίτευξη του σκοπού του άρθρου 3.

Άρθρο 7: Εδάφιο 1

(1) Κάθε Υπουργείο, Υφυπουργείο και κάθε Υπηρεσία, Αρχή και Οργανισμός που εμπίπτουν στις έννοιες του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα συντάσσουν Ετήσια Έκθεση, η οποία δημοσιοποιείται και ενημερώνεται σχετικά ο/η Επίτροπος, στην οποία καταγράφονται οι ενέργειες που **δυνατό να πραγματοποιήθηκαν ενδέχεται να πραγματοποιήθηκαν** σύμφωνα με το άρθρο 4.

Οργανισμός Κοινωνικής Πολιτικής και Δράσης-Social Policy and Action Organization

Άρθρο 1

Γενικές Εισηγήσεις για όλο το κείμενο του Νόμου:

1) Εισηγούμαστε όπως αναγνωρίζεται και διαφαίνεται στο κείμενο του Νόμου, το γεγονός πως ζούμε σε μια πολυμορφική κοινωνία, μια πραγματικότητα που δεν μπορεί να παραβλέπουμε, κυρίως εφόσον μιλούμε για ανθρώπινα δικαιώματα και ισότητα. Η διαφορετικότητα είναι επίσης μια πραγματικότητα που πρέπει να γίνει αποδεκτή για να συμβάλουμε έμπρακτα (και όχι μόνο θεωρητικά) σε μια δίκαιη κοινωνία. Είναι επίσης πραγματικότητα πως δεν υπάρχει μια ουσιοκρατική κατηγορία γυναικών ή ανδρών. Επομένως, για να είναι πιο συμπεριληπτικός και δίκαιος ο Νόμος, θεωρητικά αλλά και έμπρακτα, και όντως να μην παραβιάζει τα δικαιώματα οποιουδήποτε ατόμου στην Κύπρο, εισηγούμαστε όπως όλο το κείμενο του Νόμου διαμορφωθεί αναλόγως. Εισηγούμαστε όπως υιοθετηθεί ο τρόπος αναφοράς για την πολυμορφία που γίνεται στο κείμενο αλλά και στην υποσημείωση της Στρατηγικής της ΕΕ για “γυναίκες και άνδρες, κορίτσια και αγόρια, σε όλη την πολυμορφία τους” Σύμφωνα με την υποσημείωση 9 “Η έκφραση «σε όλη την πολυμορφία τους» χρησιμοποιείται στην παρούσα στρατηγική για να δηλώσει ότι οι γυναίκες και οι άνδρες, όταν γίνεται σχετική αναφορά, νοούνται ως ετερογενείς κατηγορίες, μεταξύ άλλων όσον αφορά το φύλο τους, την ταυτότητα, την έκφραση ή τα χαρακτηριστικά του. Επιβεβαιώνει τη δέσμευση να μη μείνει κανείς στο περιθώριο και να δημιουργηθεί μια Ευρώπη που θα διασφαλίζει την ισότητα των φύλων για όλους, ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας και πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού (γενετήσιου) προσανατολισμού.

2) Επίσης, για να είναι πιο συμπεριληπτικός και δίκαιος ο Νόμος προς όλα τα άτομα, ο ορισμός “Ισότητα των Φύλων” εισηγούμαστε όπως αντικατασταθεί με “Εμφυλη Ισότητα”. Ο ορισμός “Εμφυλη Ισότητα” είναι πιο συμπεριληπτικός εννοιολογικά με μια διαθεματική προσέγγιση. Ο ορισμός “Ισότητα των Φύλων” παραπέμπει μόνο στο δυαδικό άνδρα/γυναίκα, με ένα πολύ ουσιοκρατικό τρόπο, χωρίς να λαμβάνει υπόψιν τη διαφορετικότητα και την πολυμορφία των ατόμων.

3) Τέλος, σας αναφέρουμε πως ο όρος «intersectionality» αποδίδεται σχεδόν σε όλη την ελληνική βιβλιογραφία που αφορά θέματα φύλου ως «διαθεματικότητα», καθώς εννοιολογικά θεωρείται σωστότερος. Μόνο στην ελληνική απόδοση των κειμένων της ΕΕ αποδίδεται ως «διατομεακότητα», που πιστεύεται πως απλά έχει γίνει μετάφραση χωρίς να ληφθεί υπόψιν η εννοιολογική και πολιτισμική διάσταση του ορισμού.

Συγκεκριμένες Εισηγήσεις:

1) Εισηγούμαστε όπως την Πρώτη Παράγραφο να προστεθούν και να συμπεριληφθούν και οι πρόσφατες διεθνείς στρατηγικές και πολιτικές, που εξίσου υποστηρίζουν τη διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως τη Σύμβαση CEDAW (που υιοθετήθηκε το 1979) και την Έμφυλη Ισότητα, παρόλο που αναφέρονται και σε παραγράφους πιο κάτω, όπως α) η “Μια Ένωση ισότητας — Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025” της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2022), β) ο Στόχος της Βιώσιμης Ανάπτυξης για την έμφυλη ισότητα (ΣΒΑ5), των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών (Σεπτέμβριος 2015) και γ) Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2024-2029 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2) Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί πώς η σημασία και ανάγκη της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου, αναγνωρίζεται και προωθείται ως οριζόντια προτεραιότητα σε όλες Στρατηγικές και όχι μόνο από την Σύμβαση CEDAW.

3) Στις παραγράφους “ΕΠΕΙΔΗ, σύμφωνα με την ίδια Σύμβαση, η διάκριση σε βάρος των γυναικών παραβιάζει τις αρχές της ισότητας δικαιωμάτων και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, παρεμποδίζει τη συμμετοχή γυναικών, με ίσους όρους προς τους άνδρες, στη πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή” και στην “ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, όπως περαιτέρω τονίζεται στην ως άνω Σύμβαση, η πλήρης και τέλεια ανάπτυξη μιας χώρας, η ευημερία του κόσμου και η υπόθεση της ειρήνης απαιτούν τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των γυναικών σ’ όλους τους τομείς πάνω σε ίσους όρους με τους άνδρες” εισηγούμαστε όπως η λέξη “ίσους” να αντικατασταθεί με “ισότιμους”.

Άρθρο 2

Συγκεκριμένη Εισήγηση – Η Παράγραφος «ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου» εισηγούμαστε όπως διαμορφωθεί ως ακολούθως «σημαίνει τη συνεχή και συστηματική ενσωμάτωση της αρχής της έμφυλης ισότητας, από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, σε όλα τα επίπεδα και στάδια σχεδιασμού ή/και διαμόρφωσης, εφαρμογής και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών, προγραμμάτων και μέτρων, με σκοπό την προώθηση της ουσιαστικής και δίκαιης έμφυλης ισότητας και την εξάλειψη όλων των διακρίσεων σε όλους τους τομείς της ζωής, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη όλες τις διαφορετικές ανάγκες, εμπειρίες, πραγματικότητες και προκλήσεις όλων των ανθρώπων».

Συγκεκριμένες Εισηγήσεις:

1) Για την Παράγραφο για «έμφυλα στατιστικά δεδομένα» . Όσον αφορά τα «έμφυλα στατιστικά δεδομένα» σύμφωνα με το “Developing Gender Statistics: A Practical Tool” (UNECE 2010), «οι στατιστικές φύλου είναι ένας τομέας της στατιστικής που διασχίζει τους παραδοσιακούς τομείς για να εντοπίσει, να παράγει και να διανείμει στατιστικά στοιχεία που αντικατοπτρίζουν τις πραγματικότητες της ζωής των γυναικών και των ανδρών και τα ζητήματα πολιτικής που αφορούν την έμφυλη ισότητα». Δεν εστιάζεται στη «μέτρηση των διαφορών μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς της ζωής», φρασεολογία η οποία παραπέμπει σε στο 2ο Φεμινιστικό Κύμα (εμφανίστηκε

κατά τις δεκαετίες 1960-1970) στον Διαφοριστικό Φεμινισμό ή Φεμινισμό της Διαφοράς, γνωστός και ως Ριζοσπαστικός Φεμινισμός, καθώς χαρακτηρίστηκε από πολλούς επιστήμονες/νισσες ως «ριζοσπαστικό κίνημα αλλαγής» (Giddens et al, 2020). α) Εισηγούμαστε, όπως υιοθετηθεί ένας πιο συμπεριληπτικός και δίκαιος ορισμός για τα «έμφυλα στατιστικά δεδομένα» που να αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα της πολυμορφίας και διαφορετικότητας και της δημοκρατίας. β) Εισηγούμαστε επίσης όπως ενσωματωθεί και η αρχή της διαθεματικότητας στην μεθοδολογία βάσει της οποίας λαμβάνονται τα έμφυλα στατιστικά δεδομένα, όπως και να προωθηθεί η υιοθέτηση επίκαιρων και καινοτόμων μεθοδολογιών λήψης «έμφυλων στατιστικών δεδομένων».

2) Η Παράγραφος για «οπτική της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών» παραπέμπει σε στοιχεία διαχωρισμού μεταξύ των ανδρών και γυναικών, όπως έχει επεξηγηθεί πιο πάνω. Εισηγούμαστε όπως διαμορφωθεί η συγκεκριμένη παράγραφος σε «οπτική φύλου σημαίνει την επισήμανση, εξέταση, και καταπολέμηση των έμφυλων ανισοτήτων σε καθημερινές, πραγματικές καταστάσεις, ανάγκες και προκλήσεις, μέσα από συγκεκριμένες πολιτικές, προγράμματα, διαδικασίες και μέτρα για προώθηση της έμφυλης ισότητας σε όλες τις δομές, θεσμούς και επίπεδα». Με αυτό το τρόπο θα είναι πιο συμπεριληπτικός και δίκαιος ορισμός σε μια δημοκρατική κοινωνία όπου επιθυμία μας είναι η αποδοχή, ο σεβασμός και η ελευθερία, όπως επίσης οι ίσες ευκαιρίες ανέλιξης με ισότιμη συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα.

Άρθρο 4

1. Εισήγηση όπως η αρχική πρόταση διαμορφωθεί σε «Η Προεδρία της Δημοκρατίας και κάθε Υπουργείο, Υφυπουργείο, Γραφεία Επιτρόπων, Υπηρεσία, Αρχή, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Οργανισμός που εμπίπτουν στις έννοιες του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα αναπτύσσουν ή/και σχεδιάζουν ή/και βελτιώνουν, εφαρμόζουν και αξιολογούν, μεταξύ άλλων:»

2. Εισήγηση όπως προστεθούν στη λίστα και α) οι πολιτικές και υποστηρικτικά εργαλεία, της Προεδρίας της Δημοκρατίας που συμβάλουν στο να υλοποιηθεί το όραμα του Προέδρου, Υπουργικού Συμβουλίου και των Αξιωματούχων της Προεδρίας, όπως αυτά αναφέρονται στην ιστοσελίδα της Προεδρίας και β) πολιτικές και μέτρα για υιοθέτηση διεθνών στρατηγικών και εφαρμογή τους στην Κύπρο.

3. Η τελευταία πρόταση όπως καταγράφεται παραπέμπει σε ουσιοκρατίες, έμφυλους διαχωρισμούς και έμφυλες διακρίσεις κάνοντας αναφορά σε «διαφορετικός αντίκτυπος σε άνδρες και γυναίκες, αλλά και ο διαφορετικός τρόπος με τον οποίο επηρεάζονται τα δύο φύλα». Κυρίως το «δύο φύλα» δεν είναι καθόλου δημοκρατικό, δίκαιο και συμπεριληπτικό για όλα τα άτομα καθώς παραπέμπει ξεκάθαρα στο δυαδικό σύστημα φύλων που διαχωρίζει και αποκλείει τα άτομα με διαφορετική σεξουαλική ταυτότητα και σεξουαλικό προσανατολισμό. Για την τελευταία πρόταση εισηγούμαστε όπως διαμορφωθεί σε «αναλόγως της περίπτωσης, σε όλα τα επίπεδα και στάδια, και να προσεγγίζεται βάσει της οπτικής του φύλου, προς πληρέστερη εφαρμογή της αρχής της έμφυλης ισότητας».

Άρθρο 5

Συμφωνούμε με την διατύπωση που έχει εισηγηθεί το ΥΠΑΝ.

Επιπλέον όσον αφορά το περιεχόμενο. Στην παράγραφο (1) α) στην πρόταση «κάθε Υπουργείο, Υφυπουργείο και κάθε Υπηρεσία, Αρχή και Οργανισμός» εισηγούμαστε όπως προστεθούν η Προεδρία της Δημοκρατίας, τα Γραφείων των Επιτρόπων και Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς πιστεύουμε πως η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου αφορά κάθε επίπεδο εξουσίας. β) Επίσης εισηγούμαστε, όπως δίνονται απόψεις και για πρόνοιες των Στρατηγικών Ισότητας της ΕΕ, Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ατζέντας 2030 των Ην. Εθνών, στις οποίες περιλαμβάνουν σημαντικές εισηγήσεις για πολιτικές και μέτρα για ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και γ) στο σημείο «του αποκλεισμού εν γένει της πιθανότητας ύπαρξης προνοιών που επηρεάζουν αρνητικά την κατάσταση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών» εισηγούμαστε όπως διαμορφωθεί σε «του αποκλεισμού εν γένει της πιθανότητας ύπαρξης προνοιών που επηρεάζουν αρνητικά την πρακτική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης και ευκαιριών για όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φύλου, φυλής, εθνικότητας, θρησκείας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, ή άλλων χαρακτηριστικών και γενικά θέματα που άπτονται της έμφυλης ισότητας. Όπως έχουμε αναφέρει και σε άλλα σημεία, όπως καταγράφεται το συγκεκριμένο κείμενο, ακόμα μια φορά αποτυπώνεται η κυρίαρχη αντίληψη της διχοτόμησης ή αλλιώς «διαφορά των φύλων» (Παντελίδου-Μαλούτα, 2014, 85). Η συγκεκριμένη προσέγγιση μας προβληματίζει στο κατά πόσο η «ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου σε όλες τις δημόσιες πολιτικές» (Παντελίδου-Μαλούτα (2014, 85) θα επιτευχθεί αποτελεσματικά με ένα δημοκρατικό, δίκαιο, ισότιμο και συμπεριληπτικό τρόπο έχοντας υπόψιν την πολυπλοκότητα και διαφορετικότητα των ανθρώπων που διαμένουν στην Κύπρο.

Βιβλιογραφία: Παντελίδου Μαλούτα, Μ., 2014, Φύλο, Κοινωνία & Πολιτική, Αθήνα, ΚΕΘΙ (Εισήγηση ΥΠΑΝ:

Εισήγηση για αλλαγές και διατύπωση του άρθρου 5.(1) ως εξής: “Προς επίτευξη του σκοπού του άρθρου 3, το Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων υλοποιεί επιμορφωτικό πρόγραμμα για κάθε Υπουργείο, Υφυπουργείο και κάθε Υπηρεσία, Αρχή και Οργανισμό που εμπίπτουν στις έννοιες του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα και παρέχει ενίσχυση ή υποστήριξη με τη διαδικασία του άρθρου 4, ώστε να γίνεται κατανοητή στην πράξη η έννοια της ενσωμάτωσης της διάστασης φύλου. Επίσης, οι λειτουργοί ισότητας, δύνανται να αποστέλλουν τα στοιχεία των παραγράφων (α) μέχρι και (ι) του άρθρου 4, στο Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων προκειμένου να ληφθούν απόψεις για τη συμβατότητα των πιο πάνω με τις πρόνοιες της Σύμβασης, της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνο και του αποκλεισμού εν γένει της πιθανότητας ύπαρξης προνοιών που επηρεάζουν αρνητικά την επίτευξη της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών”.

Άρθρο 5.(2), εισήγηση για τις ακόλουθες αλλαγές:

“... στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του/της”